

279568 - به عنوان مفرده حج کرده اما برای قدوم طواف به جای آورده و به نیت عمره سعی را به جای آورده است

سوال

همراه با تعدادی از جوانان دی ندار به نیت افراد حج کردم اما وقتی به مکه رسیدم از آنان پرسیدم: الان چه کار کنیم؟ گفتند: طواف و سعی را به جای می آوریم. گفتم: یعنی عمره؟ و همراه آنان طواف و سعی را به نیت عمره انجام دادم و نمی دانستم که طواف و سعی برای حج است و نیازی نیست که عمره را به جای بیاورم. آیا حج من صحیح است؟

پاسخ مفصل

اولاً:

شخص مُفرد کسی است که تنها نیت حج دارد و پیش از انجام حج، عمره را به جای نمی آورد.

وی هرگاه به مکه رسید طواف قدوم را انجام می دهد که در حق وی سنت است و واجب نیست و می تواند پس از آن سعی را انجام دهد و اگر سعی را انجام داد همان به عنوان سعی حج برای او کافی است و بنابراین قول جمهور فقها دیگر لازم نیست دوباره سعی را انجام دهد.

بهوتی در کشاف القناع (۴۱۱ / ۲) می گوید: «افراد به این صورت است که حج را به تنهایی [بدون عمره] به جای آورد و پس از پایان آن [یعنی پایان حج] عمره [واجب] اسلام را اگر قبلاً انجام نداده، انجام دهد».

و در دایرة المعارف فقهی (۱۲۱ / ۲۹) آمده است:

«طواف قدوم: که آن را طواف قادم و طواف ورود و طواف تحیت نیز می گویند زیرا برای شخصی که تازه آمده یا از غیر مکه وارد مکه شده یا برای تحیت و سلام به کعبه انجام می گیرد و همین طور آن را طواف لقا (طواف دیدار) گویند زیرا در اولین دیدار با کعبه انجام می شود.

و طواف قدوم نزد حنفیان و شافعیان و حنبلیان برای کسانی که از جاهای دیگر به مکه آمده اند به هدف تحیت و سلام خانه کعبه، سنت (مستحب) است، برای همین مستحب است که بدون تاخیر انجام شود».

ثانیاً:

اگر شما طواف و سعی را به جای آورده‌اید اما از احرام خارج نشده‌اید همچنان در حال افراد هستید و حج تان صحیح است و این که نیت عمره کرده‌اید مشکلی ایجاد نمی‌کند زیرا وارد کردن عمره بر حج نزد جمهور فقها تاثیری ندارد.

در کشف القناع (۴۱۲/۲) آمده است: **«و اگر به [نیت] حج احرام کرد و سپس عمره را بر آن وارد ساخت احرامش به آن [یعنی به عمره] صحیح نیست»** زیرا اثری بر آن مترتب نمی‌شود و سودی از آن نمی‌برد به خلاف آن چه گذشت **«و قارن نمی‌شود»** زیرا با احرام دوم چیزی بر وی الزام نمی‌شود.

و اگر از احرام خارج شده‌اید یعنی موی خود را کوتاه کرده یا تراشیده‌اید و لباس پوشیده‌اید این یعنی یک عمره انجام داده‌اید که مشکلی در آن نیست، زیرا اساساً برای شخص مفرد مستحب است که تا وقتی قربانی اش را نیاورده حج اش را فسخ کرده و به عمر تغییر دهد، سپس در روز هشتم [ذی الحجه] برای حج احرام کند.

در کشف القناع (۴۱۵/۲) آمده است: **«برای کسی که قارن یا مفرد است مستحب است که نیت حج را فسخ کرده و نیت عمره مفرده کنند، پس هرگاه [عمره‌شان] به پایان رسید و از احرام خارج شدند، برای حج احرام کنند تا حج شان تمتع شود، البته اگر هدی (قربان) را نیاورده باشند»** زیرا از پیامبر - صلی الله علیه وسلم - به اثبات رسیده که ایشان **«یارانش را که به نیت افراد یا قران نیت حج کرده بودند امر کردند که همه از احرام بیرون بیایند و آن را به عمره تغییر دهند مگر کسانی که قربانی را با خود آورده بودند»**.

شیخ ابن عثیمین - رحمه الله - می‌گوید: **«تغییر حج به عمره تا آن که حج تمتع شود سنتی است موکد که یا واجب است و یا مورد تاکید، اما صحیح این است که فسخ حج و تبدیل آن به عمره واجب نیست بلکه مورد تاکید است»** (الشرح الممتع: ۳۱۵/۱۰).

دلیل فسخ، روایتی است که مسلم (۱۲۱۸) از جابر بن عبدالله - رضی الله عنه - درباره چگونگی حج پیامبر - صلی الله علیه وسلم - آورده که گفت: تا آن که آخرین طوافش بر مروه بود فرمود: **«اگر آن چه گذشته بازمی‌گشت با خود قربانی نمی‌آوردم و آن را عمره ادا می‌کردم، پس هرکس از شما همراه خود هدی (قربانی) نیاورده پس از احرام بیرون آید و آن را عمره کند»** پس سراقه بن مالک بن جعشم برخاست و گفت: ای رسول خدا، آیا تنها برای این سال یا برای ابد؟ پیامبر - صلی الله علیه وسلم - انگشتانش را در هم کرد و فرمود: **«عمره در حج داخل شد، خیر، بلکه برای ابد، برای ابد»**.

بنابراین دانستیم که حج شما در هر دو حالت صحیح است؛ در حالت نخست مفرده است و در حالت دوم تمتع که در این حالت لازم است که قربانی تمتع را انجام دهید.

والله اعلم.